



هاشم علائیان، ۱۴۰۵

بررسی سیاست جنایی ایران در خصوص مجازات جایگزین حبس و تاثیر آن بر پیشگیری از وقوع جرم

در این پژوهش به موضوع بررسی سیاست های جنایی حقوق جزای ایران در خصوص مجازات های جایگزین حبس و تاثیر آن بر پیشگیری از وقوع جرم پرداخته شده است ، با پرداختن به مقوله مجازات حبس و زندانی کردن مجرمان در سالیان سال و گذشته های دور حتی در دوران پیش از اسلام که این نوع مجازات وجود داشته به عنوان نوعی تنبیه مجرم بکار می رفته است که با ظهور اسلام در قرآن کریم نیز به حبس اشاره شده و نه به شکل امروزی از آن یاد برده شده است. رفته رفته با گسترش جوامع بشری و افزایش جمعیت آمار جرائم نیز افزایش یافت و منجر گردید تا با پیش بینی حبس برای اکثر جرائم که در ماده 19 قانون مجازات اسلامی برای تمامی درجات 19 گانه حبس لحاظ گردیده ، تعداد زندانیان افزایش یابد. با افزایش زندانیان و استفاده بیش از حد از مجازات زندان برای مجرمین و آسیب شناسی های صورت گرفته مشخص گردید که نه تنها مجازات حبس برای اصلاح مجرم که هدف غایی قانونگذار است تاثیرگذار نبوده است بلکه موجب افزایش جرائم و تعداد مجرمان شده است . قانونگذار با مشاهده و ملاحظه وضعیت خروج زندانیان پس از تحمل حبس از زندان و ارتکاب مجدد جرم به علت دلایل گوناگون از جمله برچسب و انگ زنی اجتماعی ، طرد اجتماعی ، نیافتن شغل مناسب و همچنین هزینه های اقتصادی نگهداشت زندانیان و عواملی دیگر روی به سمت کاهش مجازات حبس و بعضا حذف آن در جرائم سبک و تبدیل آن آورده و با تصویب مجازات های تخفیفی (آزادی مشروط، تعلیق اجرای مجازات ، تعویق صدور حکم ، پابند الکترونیکی و بند باز و ...) و در ادامه با اختصاص دادن فصل نهم قانون مجازات اسلامی مصوب 1392 مجازات های جایگزین حبس تصویب و پس از آن در قانون کاهش مجازات حبس در سال 1399 تغییر شگرفی در کاهش مجازات حبس به وجود آورده است. در این پژوهش مجازات تخفیفی و جایگزین حبس تشریح و نحوه کاربرد آنان و نحوه اعمال و استفاده از مجازات های مذکور از سوی قضات و چالش های هر کدام به تفکیک بیان می گردد. و به تاثیر این مجازات ها بر پیشگیری از وقوع جرم و تکرار آن پرداخته خواهد شد و رویکرد و سیاست جنایی قانونگذاری و دولت بر مقوله مجازات حبس ، بجای تحمیل هزینه حبس به دولت بعضا به نوعی درآمدزایی برای دولت با تبدیل آن به جزای نقدی ثابت و روزانه و استفاده از خدمات عمومی رایگان و ... تبدیل شده اند تشریح می گردد و در پایان راهکارها و پیشنهاداتی نیز ارائه خواهد شد تا انشاءالله مفیدفایده واقع گردد.

کلیدواژه‌ها: کلمات کلیدی: حبس-مجازات-جایگزین-پیشگیری-سیاست جنایی

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۰۴۷۱۶۳۳۳۶۶۰۱-۰۹۴۵۳۷۰۶۰۱۲۷۹۲۹۸



تاریخ دفاع: ۱۴۰۵/۰۳/۲۵

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: دکتر سید مرتضی خاتمی سبزواری

Thesis:

barresi siast jenayi hoquq jazaye iran dar khsus mojizat jaygzin hebs ve tasir an bar pishgiri az vaghu jaram

This research investigates the criminal policy of the Iranian penal system regarding alternative sentencing to imprisonment and its impact on crime prevention. Historically, imprisonment dating back to pre-Islamic eras and acknowledged in the Holy Quran (though not in its contemporary form) has been utilized as a primary punitive measure. With the expansion of human societies and rising crime rates, imprisonment was increasingly adopted as a standard response for most offenses, as reflected in the nineteen degrees of severity outlined in Article 19 of the Islamic Penal Code.

However, subsequent pathologizing and analysis revealed that, contrary to the legislator's ultimate goal of offender rehabilitation, excessive reliance on incarceration has not only failed to reform offenders but has paradoxically contributed to higher recidivism rates. Observing the adverse effects of post-incarceration life including social stigma, marginalization, employment barriers, and the significant economic burden of maintaining prisons the legislator has shifted toward reducing or eliminating custodial sentences for minor offenses. This shift has been manifested through the adoption of mitigation measures (such as parole, suspended sentences, deferred sentencing, electronic monitoring, and open prison systems) and, more significantly, through the codification of "alternative sentences to imprisonment" in Chapter 9 of the 1392 (2013) Islamic Penal Code, further reinforced by the 1399 (2020) Law on the Reduction of Imprisonment.

This research provides a detailed analysis of these alternative and mitigatory sentences, examining their application by judges, the challenges associated with each, and their effectiveness in preventing crime and recidivism. Furthermore, the study explores the evolving criminal policy of the state, which has shifted from the high costs of incarceration toward more sustainable models, such as community service and daily fines, which may provide economic benefits to the state. Finally, the study concludes with practical recommendations intended to enhance the efficacy of these policies within the Iranian legal system.